

Oglasi, pripisana itd. listaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. listaju se naputnicom ili položnicom pošt. urednice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliža pošta predbrojnika.

Ko list na vrijeme ne primi, neka to javi uredništvo u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napisalo „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 647349. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Plaučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a slogom sve poljivari“. Narodna poslovica.

Islazi svakog četvrtka o pošte.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, neoficijalni neprimaju. Predplata se poštarijom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6—odn. K 3— na pol godine.

Livan carvine više poštarina. Pula i utičaje se u Fall.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr.“ (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavač Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Korist konsumnih društava.

Napredni narodi došli su već odavno do spoznaja, da je materijalno blagostanje naroda temelj njegovom prosvjetnom i političkom napredku. Toj vrijedi staro pravilo za narod kano i za pojedinca, da gladan, materijalno odvisan i nezadovoljan čovjek neima ni volje, ni smisla, ni odvažnosti za nikakvu borbu i za nijedno uzvišeno poduzeće. Takav je čovjek indiferentan za sve, što se okolo njega događa; on neima nikakvog višeg poleta, njemu je glavni cilj, da nahrani svoje i sebe bilo okuđa i bilo kako.

U nevolji utiče se k onomu, koji će mu dati hrane ili novca na vjeresiju, bilo uz koje uvjete, pa makar i znao, da će ga trgovac ili lihvar oguliti do kostiju.

Ovakvo žalostnih slika imademo mi u Istri žalibože na hiljade i hiljade u svakom kotaru, u svakoj obćini i u svakom mjestu. Ove novovjeke gospodarske zabava dužnost nam je svela iz tog robdstva oslobodili, te od njih stvorili slobodna gospodarstva, neodvisne obćinare i svjestne državljane. Jedno od glavnih sredstava za postignuće tog uzvišenog cilja jesu konsumna društva.

Konsumna društva dozvala je u život gospodarska odvisnost nižih slojeva pučanstva, osobito seljaka i radnika, koje su izrabljivali bezdušni trgovci i lihvari.

Ovih društava imade dvoje vrsti: činovnička i seljačka. Prva je cilj nabavljati članovom čim bolju robu za jeftiniju cijenu. Radnička ili seljačka konsumna društva sastoje, kako već samo ime kaže, od najnižih razreda pučanstva, od malih potrošnika, koji se ujedinje, uplate svoje poslovne dielove, koji tvore poslovnu glavnicu. Ona pribavljaju bolju robu iz prve ruke, na veliko i uz jeftinu cijenu.

Konsumna društva imadu obično svoje dućane svakovrsne robe za jeftinije, za odijelo i za gospodarske potrebe, te združene krčme, mesnice itd. U trčanskoj okolicu imade primjerice ponajviše združnih krčmara, koje uspjavaju vrlo krasno. Takve

krčme razprodaju najprije proizvode pojedinih zadrugara, pak susjeda, a kad nema toga više doma, služe se ponajviše kod naših seljaka u Istri.

Prva konsumna društva postala su u Englezkoj u drugoj polovici prošloga vieka. Godina 1895. bilo ih je tamo 1439 sa 1,302.725 člana. Njemačka brojila je godine 1865. samo 157 takvih društava sa nešto preko 6000 članova, a godine 1895. poskotio je taj broj na 1409 društava sa 321.186 članova. Samo društvo u Vratislavi imalo je 1901. godina 76.548 članova, a sav promet jedne godine dosegao je vrijednost od 12,474.168 maraka. Čisti dobitak iznašao je preko 1 1/2 milijuna maraka (1 M. = 1 K 17 h.) Članovi njemačkih konsumnih društava jesu preko polovice radnici mnogobrojnih tvornica. U Austriji bilo je 1894. godine 398 konsumnih društava.*

U naših južnih pokrajina počelo se je ustrajati konsumna društva tekar u novije doba. Prvo slovensko konsumno društvo ustrojeno je god. 1869. Danas ih imade u slovenskih pokrajinah prilicno broj. U susjednoj Kranjskoj vodi se ljuta borba između narodno-napredne i narodno-katoličke stranke za i proti konsumnim društvam. Prva je proti njim, a druga za nje: Po našem nemjerodavnom sudu pratjeravaju u toj borbi obje stranke. U pogranicnim mjestih Štajerske i Koruške, gdje je bila sva trgovina u rukuh njemačkih ili njemškutarskih trgovaca i gdje je bio slovenski seljak gospodarski i politički od njih ovisan, oslobodila su ga u mnogih slučajevih takva društva, gdje imade solidnih i poštenih slovenskih trgovaca, čine nam se slovenska konsumna društva suvišnim.

Kod nas u Istri ustrojen je tekar u najnovije doba još neznatan broj konsumnih društava, koja se have većinom sa razprodajom hrane i gospodarskih potreba. Naša su konsumna društva seljačko-

* Ove podatke izvadismo iz Obzora, koji nam je služio temeljem ovom članku. Op. ured.

radnička, te imaju po našem dubokom osvjetloženju u gospodarskom pogledu veliku važnost.

Mi no u Istri imademo vrlo malo svojih trgovaca, te je naš seljak ili radnik upućen na talijanske trgovce ili na krnjejske lihvaru u gradicim i većim mjestih.

Talijansko-krnjejski trgovci daju seljaku svoju robu većinom na vjeresiju i uz tako visoke interese, da postane sirota odvisnim ne samo od trgovčeva dućana, nego i od samoga trgovca. K tomu dolazi kod nas u pretres i druga nevolja. Naš seljak neplaća trgovcu samo interese, nego čak i dug u naravi, t. j. sa svojimi prijateljki, sa groždjem, žitom, sjenom drvom itd. Seljak dovezem trgovcu u grad voz groždja, žita, siona itd., a trgovac važe sam, proceni sam i upiše sam što, kako i koliko hoće. Na taj način izrabljuje sirotu seljaka talijanski trgovci i lihvari tako dugo, dok ga nesprave na projački štap. Ovakvo postane seljak rob ne samo u gospodarskom, već i u političkom pogledu, što se opaža osobito u zapadnoj Istri kod svakih ilihra. Zaduženi i od talijanskog trgovca izliva zarađeni seljak nemožo i nesmije imati svoje volje; on mora, da radi i da glasuje kako će onaj, koji ga možo sutradan sa svom obitelji na ulicu baciti.

Nam valja dakle, da oslobodimo seljaka od gradskih trgovaca i lihvara, t. j. treba, da mu pribavimo putem malih štedionica ili posujilnica jeftin kredit, a putem konsumnih društava dobru i jeftinu robu. Oslobodimo li jednom našeg seljaka od gospodarskog robdstva, tada ćemo ga riješiti posve iz pandza naših narodnih protivnika, tada ćemo biti mi u Istri — što no rieč — na konju.

Ustrajajmo dakle uz pučke štedionice ili posujilnice zduva, gdje to možo biti, i konsumna društva, koja će mnogo doprijeti k pridizanju zajedničkih gospodarskih prohibitaka, te će nam pomoći osloboditi gospodarski i politički seljaka, radnika i u obće malog posjednika iz šaka ljutih narodnih dušmana. Gospodarska neodvisnost našega naroda donieti će nam i narodno-političku neodvisnost ili slobodu.

Dvije skupštine.

I nedjelju dne 14. t. mj. obdržavale se istodobno dvije važne skupštine, koje sazvaše naši narodni protivnici i ujedno međusobni ljuti dušmani.

U talijanskom Piranu obdržavalo je naime svoju godišnju skupštinu talijansko političko društvo za Istru „Società politica Istriana“, a u tirolskom gradu Bozenu veliko-njemačko društvo „Südmark“.

Prvomu je zadaća — kako je poznato — podizavati ili jošo pogoršati sadašnje nesnosno narodno-političko stanje Slavena Istre, a drugomu uništenje Talijanah u južnom Tirolu i Slavenih Austrije u obće, napose onih Koruške, Štajerske, Kranjske i našeg Primorja.

Talijanskoj skupštini u Piranu prisustvovali su skoro svi talijanski zastupnici na istarskom saboru te državni zastupnici Bartoli, Bennati i Polesini.

Nakon običnih pošto bivanja od strane predsjedništva, bilo država od trčatana razna izvješća, izvjestio je predsjednik i zastupnik Bennati o političkom položaju. On se je ponajprije obazreo na neuspjeh talijanskih zastupnika na carevinskom vieću u rovarenju proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. U tom pitanju da su Talijani postupali uzporeda sa Niemci proti slovenskoj gimnaziji u Celju. Oba neuspjeha imadu se pripisati onim njemačkim zastupnikom, koji u svojoj patriotičkoj brizi nisu imali dosta snage, da osiguraju pobjedu pravednom zahtjevu Talijana! Govornik iztčie razloge, koji tjeraju Talijane u redove najodržljivih vladinih protivnika. Vlada pokazuje malo sklonosti za glavne zahtjeve Talijana, naime za uređenje talijansko sveučilišta u Trstu i za autonomiju Trienta, dočim da pokazuje u svakoj zgodi svoju naklonost Slavenom. (!)

Talijani se ne smiju dati ni od koga obsjeniti. — Program hrvatskih radikala u Dalmaciji takodjer je program slavenkih vodja u Istri, a taj program kulminira u bojnoj lozinki: „U more sa Talijani“. Nagoda na ovoj podlozi bila bi samoubij-

pesnik: s pjesmom sve počima, uz pjesmu sve dela, s pjesmom sve svršuje.

I Kastavac rado pjeva. I on zabugari pri svakoj prilici. Ima lepih pjesam, kojih se ja ne bi nigde sramio zapjevati.

I Vi mladići i devojčice iz grada Kastva pjevate. Nu pjeva nije već dosta znati samo pjesme iz svoga zavičaja, Vi hlepite za pjesmami celoga hrvatskoga naroda, dapače splok za slavjanskimi. Slavjansku pjesmaricu jur imate „Razlagovu“, ali hrvatske još neimate. Znam, da za njom čeznete kao jelen za studenom vodom. Evo Vam prilike imati ju za malen novac. Košta samo 24 novčića u Zagrebu kod Jakića. Ne treba Vam tamo pisati. Popište Vi, nezaboravni mi prijatelju sve one, koji ju žele imati, saberite novce i pošaljite jih meni. Svaki-aku zajedno dade 6 novčić za „Cvengić-aga“, najuzvišeniji epos hrvatski, pa će tako imati za 30 vrč. Izvede lijepe hrvatske kojige. — Sami ne pišite u Zagreb, jer ako bite poslali deset for., koštala bi rečena 40 novč., a

ako samo pošaljete, koštati će 24 novč. kako rekoh. To javite svoj bratji i svim sestram, i odpišite mi čim brže najdalje do nedjelje t. j. 18. o. m. jer onda bi ja rado u Zagreb pisao.

Uzdržite što ste obećali, nevjerojuc kleveletnim jezikom. Budite najprije dobri krstijani i krsjanke, a onda pravi Hrvati i Hrvatice. U ostalom budite veseli, mudri, mirni, i Bog mira i ljubavi biti će s Vami.

Pozdravite se među sobom svetim poljubcem. Pozdravljaju Vas svih zjedno bratja Jelušić, Puž, Mandić, Lucić i ja

Vas brat
Vjekoslav Spinčić
bogoslov u Gorici god. 1870.

P. S.
Kada budete pisali za „Vénac“, pišite po prilici ovako:
Velećenjeni uredniče!
Po nagovoru naših djakov, sabrala se je mala klicica to mladić to devojčak, da bi se pribrojili na Vaš velećenjeni list. Evo Vam 3 1/2 for. s kojim se pribrajamo nauj za pō godine. S poštanjem
N. N.

PODLISTAK.

Sladke uspomene.

Iz prijateljske ruke primismo dva pisma u prepisu iz godine 1870., upravljena hrvatskoj mladeži u Kastvu, a na ruke vrijednog tadašnjeg mladića i narodnog prezaosca g. Kazimira Jelušića, današnjeg teleglasnog načelnika obćine Kastav.

Ta pisma upravio je naš dični Spinčić, tada bogoslov u središnjem sjemeništu Gorici, Kastavskoj mladeži, koja se je bila počela okupljati oko velećenjenog širka, te snovati i razpravljati o narodnom napredku.

Značajna su ta pisma za ono doba, e smo uvjereni, da ćemo ugoditi našim čitateljem ako im je prihobimo, pa da vide sami kako se je tamo hrvatska mladež od 1870. stala pripravljati za daljnu narodnu borbu.

I.

Mili mi prijatelju!

Pjesma je pratilica ljudskoga života. Ona prati čovjeka po svih putevih njegovih. Pjesmom slavi ti se porod. Pjesma je oltarnu jedina i verna drugarica. Pjesma olahčuje posao težaku; s njom ide veselo na delo; kad počme, zapjeva, vraćajući se kući ne može bez nje. Mladić od mile si domovine odeljen pjevajuć slavu njenu, slavne si junake, gladki si jezik, mili si zavičaj, zelene ravnice, plemenite vinograde, sladke voćnjake, miruhomne svećnjake, gizdave perivoje, osladi si župki život, te misli da je u krilu roditelja svojih. Bez pjesme ni kakve svečanosti. A bez pjesme niti se dele s tobom razcviljeni roditelji, oplakana bratja i sestre, raztuženi prijatelji i znanci. Za tobom jur preminulim ori se tižljica pjesma: „Pomiluj me Bože po velikom milosrđu tvomu“.

Medju našim narodi vlada pjesma, a osobito pako u našem: on ti je pravi

stvo. Talijani hoće nagodu, po kojoj bi oba plemena mirno živjela, kako je to bilo u prijašnje vrijeme, ali tada bi morala prestati zatorne agitacije slavenskih kolovodja. Za tim bi morala ići i vlada sa svim ustavnim sredstvi. Vlada bi morala svoj rad dovesti u sklad sa većinom u parlamentu.

Bennati je govorio o držanju Talijana prigodom sklapanja austro-ugarske nagode. Talijani se ne će više dati zavesti od dvojbena obećanja vlade. Istom onda, kad im budu zajamčeni njihovi zahtjevi, pod pomoć će vladu u sklapanju nagode, a ništa drugo ne će ih skloniti na popust.

Talijanska politika u carevinskom vieću kretat će se u buduću u obće na slobodnu ruku; oni se ne će načelno vezati nikakvim predhodnim sporazumci, nego će u svakoj zgodi zauzeti svoje posebno stano vište, kojemu će biti svrha, da iznaude od vlade privolu na opravdane zahtjeve Talijana.

Bennatjev izvještaj primila je glavna skupština sa odobravanjem, a ujedno odobrila prošli rad talijanskih zastupnika. Iza toga je obavljen izbor predsjedništva — odbora za „Società politica Istriana“. Za predsjednika je izabran Bennati, za podpredsjednike: dr. Costantini iz Pazina i dr. Šišić iz Poreča. Konačno je skupština prosvjedovala proti glavnoj skupštini veliko-Niemaca u Bozenu, koja uztraje na svom programu, da poniemci i talijanska mjesta u Tirolu.

Na skupštinu u Bozen došli su velikonjemački zastupnici, te njihovi istomišljenici iz Njemačke, kao dr. Rohmder iz Monakova, profesor Hasse iz Lipskoga i drugi. Oni su držali oduševljene govore o znamenovanju „Südmarka“ za Niemstvo. Ova se je skupština bavila osobito pitanjem društvene organizacije njemačke u južnom Tirolu.

Zast. Hoffmann v. Wellenhof veličao je svečanost njemačkog pjevačkog saveza u Gradcu, koja je izrazito pokazivala težnje njemačkog naroda. Mnogo važniju zadaću ima njemački savez u tom, da čuva Niemcem njihov posjed, nego da njeli njemačku pjesmu. Dalje je izlicao govornik važan položaj Bozenu po Niemstvo. Dr. Rohmeder je pozdravio skupština u ime njemačke države, koja je austrijska saveznica, a koja je ujedno vezana sa Tirolom sa zajedničkom povjestnicom od preko 1000 godina. Pozdravila skupštinu u ime onoga grada, gdje na tisuće muževa i gospodja smatra svojom dužnošću, da podupiru svoje sunarodnjake u Tirolu u jezičnoj borbi, a tu su svoju dužnost vršili već punih 30 godina moralno i materijalno. Tirol mora da bude jedinstven, njemački. Nadalje veliča kao mučenike Niemce onih mjesta, koja su prije pripadala Niemcem, a danas su u rukama jednog drugog naroda. Prof. Hasse završio je također svoju političku besjedu sa pokvikom: Cijeli Tirol mora biti njemačka južna marka, kao što mora ostali cijela Njemačka domovinu svih Niemaca.

I drugi govornici govorili su u sličnom smislu. Sve njih vodi misao, da se iz Tirola izkorieni svaka druga narodna grama, a svi idu za što čvršćom organizacijom proti Talijanom, koji drže u svojim rukama velik dio Tirola. Taj program moraju imati i pjevačka i sva druga njihova društva a djeca se moraju već u školah odgajati u tom duhu. Svi govornici izlicali su njemački program protiv Talijana, ali i proti Slovenaca, koji drže neka mjesta u svojih rukoh.

U Piranu pletu su dakle i snovali naši narodni protivnici, kako bi najbrže i najlakše našem narodu grob izkopali, a u Bozenu naši i talijanski dušmani kako bi jednim i drugim istodobno vratom zakrenuli.

Mi vjerujemo u providnost božju, koja neće dopustiti, da se djavolske osnove jednih ni drugih izupne.

Politički položaji u Austriji.

Onomadne smo javili, da je vlada kamila sazvali carevinsko vieće početkom mjeseca oktobra buduć se je nadala, da će bečki dogovori uroditi konačnim utanočenjem nagode između objiju pola monarhije. Mjesto toga javljaju mađarsko službene novine, da se nemože očekivati ni od budućih dogovora, koji će se voditi opet u Beču, konačnog uspjeha te će nekoje razlike glede carinskog cienika ostati neriješene za dalnje dogovore. Radi toga, da će sastati ministri još koncem ovoga mjeseca u Budimpešti. Ako je tomu tako, tad neima nade, da bi se sastalo carevinsko vieće u prvaj polovici oktobra; već možda pod konac toga mjeseca. Ali kad bi se carevinsko vieće i sastalo mjeseca oktobra, ono neće moći uzeti odmah u razpravu zakonske osnove o nagodbi, jer valja prije riješiti ono šestinaest prešnih predloga, koji bijahu jurve podnešeni i koji imadu prednost pred svakim drugim predmetom. Vlada bi dakle morala isposlovati od dotičnih stranaka dozvolu, da se/nagodbene osnove prije razpravi nego li rečene prešne predloge.

Česki listovi javljaju, da će skoro ugledati svjetlo u Londonu i u englezkom jeziku historičko-politička razpravica česko zastupnika dra. Kramafa i to pod naslovom: „Česko pitanje“. Ta razprava baviti će se — kako se javlja — važnim pitanjij unutarne i izvanjske politike Austrije.

Mladočeski prvak dr. Pacák razpravlja u svojem glasilu o sadašnjem položaju u Austro-Ugarskoj. On kaže medju ostalim, da Česi kvare vladi položaj, ali da ga kvare tim, što traže svoje pravo. Gospada moraju se na to priučiti, da će im Česi i u buduću na taj način kvariti položaj. Cim bude českomu narodu povraćeno njegovo pravo, popravili će se položaj i omogućiti bezodvlačnu razpravu važnih državnih posala. Tko je pravedan nemože tajiti, da je česka stvar pravedna, no strah od Niemaca tako je velik, da se boje izpuniti pravedne zahtjeve česko naroda. Povjestnički je dokazano, da su samo Niemci krivi težkom položaju, u kojem se nalazi država. Mi — kaže — moramo sada dovršiti borbu, nećemo li, da ostanu nenjemački narodi Austrije podređeni Niemcem. Tri smo godine čekali, tako dugo, da nam to i naš narod zamjerava. Upravo radi toga, što smo vladi dali toliko vremena, da izpuni naše zahtjeve, a ona nije ništa učinila, možemo ju danas pravom prisiliti, da izpuni svoje obećanje, koje nam neće slepa izpuniti. Naši se protivnici varaju kad misle, da ćemo učiniti ono, što oni žele; mi ćemo uraditi ono, što će ih najviše razrditi; što će najviše smetati njihovim osnovam i što će najviše koristiti českomu narodu.

Franina i Jurina.



Fr. Na Porečini da je rekla niki talijanski pop, da se nebi prekrizila s blagoslovljenom vodom ni za 50 sturini.
Jur. Vero ima pravo, zač bi valje blagoslov zgubila čim bi ruku umočil.

Fr. Bis viora, da su se počeli na Porečini po starinsku izpovidat?
Jur. Kako to po starinsku?
Fr. Vero svi skupa i na jedan bot.
Jur. A kadi se je to zgodilo?
Fr. Baš na Božjem polju kadi su mladitci i divojke svi jedan drugoga čuli, ča se je ki izpovidali.
Jur. Barem znaju sada, ki je bia najveći grisnik.
Fr. Ča da su s Pazina doma prišli oni mačići, ke je tamo jenerala va škola peljal?
Jur. Deju da ja, zač da su preveč studijani, pak da nisu znali ča bi snijiml.
Fr. A ča te sada s njimi?
Jur. Da su njim rekli pazinski krajeli, da neka pomazu doma jenerala u prodavat ocat na debalo.
Fr. Ca su se ono šinjocka na karoci pominjali?
Jur. Pominjali su se, da se stari Keko hvallil, da intanto ne prodava vise kustradine!
Fr. A ni to svi znamo. Ma su se još nec spacićali!?
Jur. Ako čes da ti istina povim, govoreli su, da sada prodava mizerija na velo!
Fr. Ma si videl, pajsja vira od ljudi kako sve divinaju.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pravica. „Naša Sloga“ je doniela nedavno viest, da je sud udovoljio molbi poznatog Krtića za odgodu nastupa kazne. O razlozih se je govorilo to i ono, a istina je, da Krtić slobodno seče po Voloskom, putuje u Pazin i Tinjan, zalazi u Veprinac, sve radi poslova svoje . . . fabrike del'appetit.
Ja sam ovih dana istotako molio sud za jednog sirota radnika u arsenalu u Pulji, koji je u pijanstvu počinio obično nasilje proti redarom i dobio za to dva mjeseca tamnice.
Iznenadnim nastupom kazne dotičnik mora izgubiti sva dobročinstva, stono ih uživaju stariji arsenaloti, a ujedno baca u najveću nevolju svoju mnogobrojnu obitelj. Sud je jednostavno molbu odbio.

Odvjetnik.
Oklopnjača „Habsburg“. Dne 20. t. mj. odplavila je iz tršćanske luka put Pule nova oklopnjača sa tornjem „Habsburg“ posve oboružana i za putovanje spremna. Ta oklopnjača bijaše porinuta u more sa skvera sv. Marka kraj Trsta dne 9. septembra 1900. Trebalo je dakle dvie godine, da se ju oboruža i za putovanje pripravi. U puljskoj luci dignuli su oklopnjaču u dock, da ju očiste izvana i spreme za dalnje pokuse o brzini i njezinoj uztrajnosti.
Iz Marčane dobivamo i pričubujemo: Odavna mi kuha u sreću radi stvarih, koje se dogadjaju u našem mestu, pa se moram već jednom izjadati putem „Naše Sloga“, da me tuga ne umori.
Najprvo dužnost im je, da se bavim s našim deligatom, koji misli, kako svi drugi deligati pod krmjelskim pođestarijan, da odkad su mu Latini dali glodjati kosti delegatstva, mora pozabiti na svoj red i na svoju krv i na svoj jezik ter plesati kako mu u Vodnjanu sviraju. Što čete gore, nego li je ovo? Začnju nedilju prošloga augusta došao je u Marčanu veleč. Čurković, zupe-upravitelj u Krnici, da ide od kuće do kuće sabirati milodare za putni križ, koji je postavljen u našoj

crkvi, ali nije savina izplaćen. Počeo je od kuće deligata, ali ovaj mu je odbrusio, da neda ništa, jer da napisi na putnom križu nisu „p o n a s u“. Jeste li ljudi čuli, što kaže jedan Martin Čalič? Napisi su u jeziku, kojim se svi Marčanci mole Bogu, kojim govore medju sobom i sa ženom i sa dječom, to jest u hrvatskom jeziku, a za Čalica to ni po našu.
O ti smiešna bumbarska podrepnica; a što je po našu, hrvatski ili bumbarski? A što ti, Martine, koji si s nami orve pasao i duplice prebiraš, po hrvatski bugari i tarankao, uz mišnice i roženice plesao, što ti, pitam te, potežes bumbarske li naše novce, marčanske trude? Tebi je evanđelje, što ti reče debeli „dime asino“, a u šupljoj si glavi ne misliš, kako ti se narod smije i ruga. Hodi, Martine, hodi u Čozu ili u Kalabriju: tamo ćeš naći sve po talijansku i biti će ti ugodno pri sreću, jer tebe je porodila Talijanka kako i mene Španjolka . . . iz Marčane.

Da je napis na križnom putu po . . . Martinovu, što bi onda rekao Zvana postolar, koji želi da bude po francezki? A kako bi htjeli pak Longonja, Lastva, Kekin?
Pameti, pameti, pusto blago!
Druga moja tuga i marčanska nevolja jest naša škola, opet sirota udovica, dok djeca moraju klatit okolo bez nauke. Bivši naš učitelj g. Deprato, tražeč bolje, dobio je liepo mjesto u Barkovljah kod Trsta i Bog mu dao sreću i zdravlje te ga uzdržao i dalje za nas i naš narod; ali oblasti nisu na dobu poskrbile za novoga učitelja i tako je naša škola pusta na veliku škodu naše djece.

Najzad moram upozoriti na tešku jednu stvar, koja je tim žalostnija, što oblast neće da se miče. Deligat u Marčani imao bi skrbiti za mir i red, jer on je policija. Ali uz sve deligate, degadjaju se izgredi, buke, krađe i takva sramota, a mirni puk samo živi u strahu. To je osobito po noći: na 14. i 15. ovoga mjeseca vladalo je najgroznije vikanje i urlikanje, a Valentinu Gonanu je bilo ukradeno iz kuće međa, Benjaminu su posjekli loze, drugdi opet pokušali uzeti kokoši. Zandarni ne vide ništa, deligat ne čuje ništa, a Marčanci neka budu i dalje u strahu. Ako su za to oblasti postavljene, onda bismo mogli živiti i bez njih, jer je škoda plaćati tolike poreze i namete.
Bilo bi još štogod za pripoviedat iz Marčane, ali za danas dosta, a do mala, ako Bog da, oglasti ču se opet.

Podučavanje u hrvatskom i njemačkom jeziku preuzimlje jedna gospodjica uz vrlo povoljne uvjete. Naslov kod naše uprave.

Pazinski kotar:

U c. kr. gimnaziju u Pazinu, u koliko smo obavješteni, upisalo se ukupno 170 djaka, od kojih 48 u I., 32 u II., 44 u III. a 46 u IV. razred. Profesorski zbor se takodjer obnovio, u koliko je izstupio iz njeg g. prof. Sostarić, a nastupili g. prof. Zgrabljic, Krmptič i Majžer. Znajuč, da je zavod pod vještini i izkusnim vodstvom, možemo sa pouzdanjem očekivati uspješni njegov razvoj.
Skupština „Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu“ obdržavala se dne 16. t. mj. uz sudjelovanje liepog broja članova iz bližih i daljih krajeva Istre. Ili odborova izvješća razabrali smo, da je koncem sk. godine 1901./2. bilo na gimnaziji 139 djaka, i to po narodnosti 108 Hrvata, 29 Slovenaca i 1 Čeh, a po stalnom pribivalištu i po sudbenim kotarima odpadali su na: Pazin 53, Buzet 16, Kopar 13, Volosko 11, Krik 10, Molovun 9, Trst 7, Podgrad 5, Lošinj 5, Pula 4, Rovinj 3, Sežana 2, Labin 1, Rieka 1. Društvo je izdalo prošle školske godine u ime podpore 94 djakom ukupno K 11.309.22, a za knjige dane na uporabu djakom K 1.604.96. U dosadanjem trogodišnjem obstanu je pak društvo izdalo K 33.023.60 u ime podpore djakom,

5.827.30.
850.90.
aspelo je
ppno K
1.000 iz
dovoljstvo
om ciele
ne se naj
bile u
škrbe d
Prepor
otiva pa
Prilog
Za
r. pomors
ministarst
gradivo, ti
bojšanje s
ministarst
imati u ru
Eisenbah
započeti u
rije, da s
se pod
zvršene p
povjerenst
set obavje
distarstvu
ska osnov
catim bav
inporacij
maritima
podastri v
da biti og
I obr
u plenar
dine. A to
po podod
bilo nalož
lanja. Naj
poduke iz
izkustva
rati će s
to, da zak
je danas
1903.
Obn
skomu u
stavila ta
novu trgov
skom, da
zula u toy
se je razp
predsjedn
Pošto je
klauzuli,
stignut sp
italiji pr
Austriju s
uz carinu
kvanitit
litara. Po
kapitulacij
klauzule,
bilo ništa
Koll
pojedinih
tističkih p
u Njemač
stanovnik
da služe i
najan sa
državno o
olnici su
bila je pr
soja je im
pakon rod
bacila u
nu tvrdila,
za je rezal
titi sa t
Slovenec
stali poro
enta!

5.827.30 za knjige, dakle ukupno K 850.90. U ime članarine i prinosa spijelo je društvo prošle školske godine upuno K 14.933.92, od kojih preko K 1000 iz same Istre, — što ovdje sa dovoljstvom izičamo. Zdravlje djaka je u cijeloj godini bilo veoma povoljno, ne se najbolje izpostavlja, da su također bila u redu prilike glede stanovanja i opskrbe djaka.

Preporučamo svrhe ovog prevažnog ultra pažnji i podpori svih rođoljuba.

Slovenski zastupnici grada Trsta kod novoga biskupa. Predprologa čedna posjetili su slovenski zastupnici grada Trsta novoga biskupa presvj. g. dra. Nagla, da ga pozdrave i da mu se poklone. Kako čitamo u „Edinosti“, odgovorio je na slovenski nagovor g. Goriupa g. biskup kratko slovenski izpričav se, što nemože već sada upuštati se u podulji slovenski razgovor, ali da se nada, da će do mala i to moći. Daljni razgovor je tekao u njemačkom jeziku. Biskup se je zahvalio na posjetu te

Mjesto obćinskog Bečalka. Glavarstvo obćine, Krk raspisuje mjesto obćinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od K 1400. Molbe podkripljene potrebitimi svjedočbami valja poslati glavarstvu obćine Krk do 10. oktobra o. g.

Razni prinosi.
Za družbu sv. Cirila i Metoda primila je naša uprava od g. Nikole E. Barbalica iz Baške 8 kruna, sahranah na poklić „Živila Hrvatska“.

će se ujedno i vrlke vježbe bugarske vojske, kojim će prisustvovati veliki knez Nikola Nikolajević kao zastupnik ruskoga cara Nikole. S njim će doći k svečanostim više ruskih generala sa ministrom rata. Mjesto, na kojem je sagradjena crkva na Sipku-klanec i na kojem će se održavati svečanosti, poklonila je bugarska vlada Rusiji. K vojničkim vježbam nije pozvan nijedan vojni zastupnik tuđih vlasti i nijedan inozemski novinar. Kod zauzjetja Sipka-klanca palo je po priznanju turskih d 21 do 28 agusta spomenute 20.000 turskih vojnika. Preškoga generala Gurka preko Balzetjem Sipka-klanca po generalu i pobjedom ruske vojske kod Osman-pašom bijaše Bugarska na izpod turskog jarma.

Prilog broja 67. „Naše Sloge.“

Razne vijesti.

Za našu trgovačku mornaricu. Cr. pomorska vlada u Trstu dobila je od ministarstva nalog, da sakupi i uredi sve gradivo, tičuće se obnove zakona za poboljšanje stanja naše trgovačke mornarice. Ministarstvo trgovine već će ove jeseni imati u rukama ovu radnju i tada bi po „Eisenbahnblattu“ već ove godine imale započeti u ministarstvih dotične konferencije, da se pripravi vladina osnova, koja će se podastri parlamentu. Osim radnje izvršene po pomorskoj vladi, ministarstvo povjerenstvo imati će pred očima sijaest obavjesti, posto kno što se kaže u ministarstvu financija već je gotova zakonska osnova za poboljšanje mornarice, a natim bave se sa stvarima mnogo zanimane korporacije, medju kojima „Associazione marittima“ u Trstu, koja kani što prije podastri vladi u tom smislu osnovu, koja će biti ogledalo želja brodovlastnika.

I obrtno vieće poprimit će zaključke u plenarnoj sjednici, možda još ove godine: A to na temelju predloga učinjenih po pododboru, komu je još prošlog maja bilo naloženo, da predbežno izuči ovo pitanje. Napokon će se moći erpiti koristne poduke iz sličnih zakona drugih država i iz iskustva, učinjenih po tih zakonih. Morati će se zatim svakako uzeti u obzir i to, da zakon o poboljšanju mornarice, koji je danas u uporabi, iziče svršetkom god. 1903.

Obnova vinskog klauzula? Zadar-skomu „Nar. Listu“ pišu iz Beča, da je stavila talijanska vlada kao uvjet za obnovu trgovačkog ugovora sa Austro-Ugarskom, da se obnovi također vinskog klauzula u tom ugovoru. O tom pitanju, da se je razpravljalo također medju ministri-predsjednici dr. Koerberom i Szellom. Posto je Szell absolutno protivan vinskog klauzula, te je medju dva ministra postignut sporazumak u smislu, da će se Italiji predložiti, da ona može uvesti u Austriju samo izvjestnu količinu vina i to uz carinu višu od dosadanje. Najveći kvantitet imao bi biti od 500.000 hektolitara. Po sudu „Nar. Lista“, ovo bi bila kapitulacija i podpuna obnova vinskog klauzula, te našim vinogradarima ne bi bilo ništa pomozeno.

Koliko mladića ide u vojnike u pojedinih europskih država? Iz statističkih podataka doznajemo, da je uzeto u Njemačkoj u vojnike od 56 milijuna stanovnika i od 1,550.357 osoba dužnih, da služe aktivno u vojsci 273.647 roma-

nah: u Austro-Ugarskoj kraj 43 mil. od 823.844 pozvanih uzeto je 148.124. Italija, koja ima 33 mil. stanovnika, izabrala je između 530.000 samo 92.376 ljudi, dok u Franczejoj sa 38 mil. stanovnika od 402.998 pozvanih uzete 221.210 momaka. U Rusiji od 1,130.888 k vojsci pozvanih uzete ih 293.000, nerachunajući ovamo: kozacke, finske i kavkazske pukovnije.

Junaštvo naših domorodaca u Americi. Od Vicka Martića iz Buenos Airesa primio je „Pučki List“ sliedeće pismo: Velečasni gospodine uredniče! Molim Vas, tiskajte ovo što Vam pišem u dični „Pučki List“, jer znam, da će ugodno biti našim kćancanom i svemu puku dalmatinskomu.

Dne 26. mjeseca svibnja ove godine bila je velika svečanost u Buenos Airesu, onako slično, kao što u nas biva kad je sajam. Tu se bilo sabralo mnoštvo naroda: Amerikana, Engleza, Španjolaca, Talijanaca, Franceza, Prusa i naših Hrvata. Svi smo se bili skupili na jednu veliku plokatu (trgu). Računa se, da se je tu bilo sleglo preko deset hiljada duša. Na toj plokati činile su se svakovrsne igre. Odjednom iskoči na sredinu jedan Talijanac, vukući za sobom konop dug 25 metara, te stade govoriti: ja ću izabrati 17 moje družine Talijanaca, pa neka se ozove 17 drugova od kojega drugoga naroda, da izadju nama na megdan, ako ih je najka rodila! Mi ćemo uhvatiti za konop s jednog kraja, a naši protivnici neka uhvate s drugoga, pa tko koga zategne, na onom će ostati megdan. — Ove rieči izreče onaj Talijanac srdito, a bijaše peča mladica, pa svak zamuknu. Usutiše Amerikanci, Englezi, Španjolci, Francezi Prusi. Nitko se ne ozivje. Kad to vidi onaj Talijanac, njemu porasla krila, pa se stade posmijavati i rugati, gdje se nitko ne nahodi da na megdan izidje. Gledajući i slušajući to mi Hrvati Dalmatinci, uzavriilo u nama, pa, kao da smo se bili dogovorili, otrgismo se od svieta i stupismo na sredinu plokate pred onog Talijanca, te mu rekosmo: evo nas 17, a ti hajde biraj i vodi drugove, te ćemo se okusati. Ode Talijanac i izvede svoju družinu. Stavismo se jedni prama drugim. Sedamnaest Talijanaca uhvatilo za konop s jednog kraja, a 17 nas sa drugoga. Liepo nas je pogledati bilo! Svak iz okoliša upro oči u nas. Mnogi se ispinju na noge, da nas vide, a majke dižu čeda u naručaj. Stoje spravne dvie glasbe, da pozdrave dobitnike. Svak umukau. Čulo bi se, da i muha proleti. Gledamo mi mrko svoje protivnike, a oni nas. Hoćemo li? Hoćemo! Jedan! Dva! Tri! Postismo mi, da upru prvi oni. Potegoše, a mi na mjestu kao klisure. Tad

se mi zgledasmo u junacka lica; potegnusmo svi složno i zategnusmo Talijance za sobom, od kojih 11 pade ih i udari nosom o plokatu, a sama sestorica održa ih se na nogama, koje potegnusmo za sobom 13 metara, pa su sve poskakivali za nama kao medvjedi na konopu. Nasta pusto veselje i radost. Nama u počast glasbe zasviraaše, a narod nam je sa svih strana pljeskao i vikao: živili Hrvati!, živili dobitnici!, živili junaci! Svak nam viče i svak nas pozdravlja samo se Talijanci objesili kao rat od opanka. Reklo bi se bilo na njima, da su sve pokopali!

A sad evo vam, gosp. uredniče, imena naših megdandžija, neka im se kod kćuce obraduje rodbina: Juraj Dajmović Matin, Vicko Martić Bartulov, Anton Mirić Franin, Frane Mirić Antin, Jurica Martić Mijin, Antun Mirić pokojnog Dujma, Marko Radoković Ivanov (svi iz Škripa), Vicko Dragovićević, Dominik Hrzić, Ivan Hrzić, Grgo Bukovac (iz Supetra), Josip Babarović Ivanov (iz Splitske), Petar Beroš i Marini Beroš (iz obćine Nerežiške), Marko Jotić (iz Brusja), Anton Morin (iz Lošinja), Ivan Kačić (iz Bakra).

Pamotan ministar. Talijanski ministar rata Ottolenghi postupa — kako pišu iz Rima — vrlo strogo s onimi, koji se biju u dvoboju. Tako je nedavno zapovjednik jedne pukovnije dignuo iz službe dva kapetana radi težka dvoboja a po nalogu ministra rata; druge visoke častnike kaznio je ministar radi dvoboja zatvorom; dva kapetana bijahu odsudjena na dva mjeseca zatvora u tvrdjavi, jedan častnik zatvoren je petnaest dana a drugi je morao zapustiti službu.

II. slovenska umjetnička izložba. U Ljubljani otvorena je od 20. o. mj. II. slovenska umjetnička izložba, koja je brojnjia i krasnija od I. Do sada izloženo je 187 slika, reliefa i kipova. Uz poznate izložitelje I. izložbe zastupani su na ovoj izložbi i neki novi i mladi umjetnici i umjetnice.

Slavjanska izložba. Godine 1904. biti će u Petrogradu velika slavjanska izložba. Ova će izložba dati priliku svim slavjanskim narodima, da izlože sve što može pružiti jasnu sliku o njihovom savremenom položaju. Glavni će dio izložbe biti za Slavjane izvan granica ruske države, dok će Rusi zapremati samo malen prostor. Od ruskih predmeta izložit će se samo oni, koji imaju koje naročito značenje za ostale Slavjane.

Dar Amerikanaca Hrvatima. Glasovili američki mecena Mr. Andrija Carnegie Esq. poklonio je, kako javlja američki list „Glas Istine“, hrvatskoj crkvi sv.

nejdan sa noževi te jedan ostao mrtav. Državno odvjetništvo ubojicu tužilo, a porotnici su ga oprostili. — Druga razprava bila je proti poznatog Gosar iz Voloske, koja je imala sa Kretičem djetu, pa ga nakon rođenja na 30 komadića razrezala u bacila u zahod. Priznala je čin i tu tvrdila, da je djetu bilo mrtvo, kada ga je rezala. Porotnici su i nju oprostili sa 9 proti 3 glas. Ova tri glasa u Sloveniji: Zgur, Škerk, Lampe, dočim stali porotnici bijahu Talijani. Bez komentara!

Pozor mornari! Naše mornare upozorujemo na to, da je bio podignut u dobrinjskom zaljevu (otok Krk) na lijevoj strani ulaza svetionik sa bielim stalnim svjetlom, vidljivim na 5 milja. Približni položaj: širina 45° 9.6 Sj., duljina 14° 38.3 Ist. Na otočiću Zaglava biti će stalno svjetlo na blisk onog svetionika, postavljenog kod rta Pernata — otok Cres — radi popravka sprave prema koncu mjeseca septembra, promjenjeno u stalno bielo svjetlo, vidljivo na 8 milja. Položaj: širina 44° 56' 20" Sj., duljina 14° 17' 26" Ist.

neprestano glasovi o težkih finaneijalnih neprilikah, jer vlada nemože da sklopi zajam, što ga je skupština odobrila. Radi toga: je vlada ovih dana kralju ponudila ostavku, koju on nije za sada primio.

Bugarska. Čim se više približavaju urečene svečanosti u Sipku-klanec tim življe razpravljaju o njima listovi trojnoga saveza. Po voljom tih svečanosti biti će posvećena novosagradjena crkva na uspomenu pobjede ruskog generala Radeckoga nad Sulejman-pašom godine 1877.; održavati

Belgija.

19. o. mj. preminula je nakon se bolesi belgijska kraljica Marija i u belgijskoj kupelji Spa. Smrću se a malo poznate gospodje zavila inu nesamo belgijska kraljevska nego i naša vladarska kuća te vojne knezevske obitelji Europe, je bila pokojnica, odnosno belor u rodbinstvu. Pokojna kraljica e je u Budinu dne 23. kolovoza u kći nadvojvode Josipa, bivšeg palatina i njegove supruge Magene princeze Württemberke. Sa u udala se je za tadašnjeg bel-priestolonasljednika, sada kralja i II. iz njihovog braka poteklo jece, te su danas još na životu : vojvodkinja Louisa Koburška, Stefania Lonyay, bivša supruga nasljednika nadvojvode Rudolfa, sa Klementina, koja nije udata. Zaporjednik ugarsko-hrvatskog do-itva, nadvojvode Josip, brat je kraljice, a nadvojvodkinja Elisavica nadvojvode Ferdinanda Karia, je sestra.

nojenje voćaka.

našu žalost moramo priznati, da list, posvećen u glavnom našem li gospodaru premla bavi strogo rskimi pitanji. Mi nekanimo radi ivnju posve sa sebe svaliti, ali su rive i okolnosti, u kojih živimo i canje pučkih pisaca, koji bi u i razumljivom jeziku razpravljali i gospodarska pitanja. danas pribićujemo zanimiv članak enju voćaka* iz velezaslužnog „Hr-Branika“ nebi li tim potakli naše re, da se ovim posluže sada na adno je najzgodnije vrijeme za taj

ika biljka, pa i voćka traži, da joj ogue ona zemlja, iz koje je iznikla. traži obilje gnojia iz plodne go-nogoi na to ne misle, nego berući e voćke, misle, da su sve učinili. kada sjete, da tamane gusjenice. se racionalno bavi gojenjem voćka si prije svega zapamti, da se uzlikuje od ostalih biljaka. Voćki nove žilice, pomalja se kora, grane množe se; procvjeta i oplodi, pa ne ojača, da se ne osvježi! Prema voćka, dok sve to izvede, potroši, še hrane i s toga, što je vezana o njesto. Najviše joj hrane treba od 8, pa dok joj ne sazre plod. Ne dođaš li joj dakle hrane, smalaksati će, okržljaviti, a plodovi će biti i manji i lošiji.

Otkuda dobija voćka hranu? Dobija ju iz zemlje u koju je usadjena. Tankin žilicama izsisava zemlju, probavi hranu, pa ju šalje u visinu. Time zemlja oko voćke slabi, voćki nestaje bolje hrane, a sve to joj više treba, čim je voćka starija. Trebalo bi dakle u starosti jače hraniti, nego u mladosti. Treba nadoknaditi ono, što voćka izsisava iz zemlje, a to se postižava gojenjem.

stvo. Talijani hoće nagodu, po kojoj bi oba plemena mirno živjela, kako je to bilo u prijašnje vrijeme, ali tada bi morale prestati zatvorene agitacije slavenskih kolovodja. Za tim bi morala ići i vlada sa svimi ustavnim sredstvi. Vlada bi morala svoj rad dovesti u sklad sa većinom u parlamentu.

Bennati je govorio o održanju Talijana prigodom sklapanja austro-ugarske nagode. Talijani se ne će više dati zavesti od benih obećanja vlade. Istom onda, kad budu zajamčeni njihovi zahtjevi, pi moći će vladu u sklapanju nagode, a drugo ne će ih skloniti na popust.

Talijanska politika u carevinskom kretal će se u buduću u obće na slob ruku; oni se ne će načelno vezati u vimi predhodnim sporazumci, nego, svakoj zgodi zauzeli svoje posebno s više, kojemu će biti svrha, da iznu vlade privolu na opravdane zahtjevi lijana.

Bennatjev izvještaj primila je g skupština sa odobravanjem, a ujednc brila prošli rad talijanskih zastupnik toga je obavljen izbor predsjednič odbora za „Società politica Istriana“ predsjednika je izabran Bennati, z predsjednike: dr. Constantini iz Pa dr. Sbiša iz Poreča. Konačno je sku prosvjedovala proti glavnoj skupšću liko-Niamaca u Bozenu, koja uztri svom programu, da poniemci i tali mjesta u Tirolu.

Na skupštinu u Bozen došli su njemački zastupnici, te njihovi istonici iz Njemacke, kao dr. Rohme Monakova, profesor Hass iz Lipsl drugi. Oni su držali oduševljene go znamenovanju „Südmärka“ za Nie

Ova se je skupština bavila o pitanjem društvene organizacije nje u južnoj Tirolu.

Zast. Hoffmann v. Wellenhof je svečanost njemačkog pjevačkog u Gradu, koja je izrazito pokazivala njemačkog naroda. Mnogo važniju ima njemački savez u tom, da čuva cem njihov posjed, nego da nje mačku pjesmu. Dalje je izicao ge važan položaj Bozenu po Niemstiv Rohmeider je pozdravio skupštinare njemačke države, koja je austriji veznica, a koja je ujedno vezana rolom sa zajedničkom povjestnic preko 1000 godina. Pozdravlja sk u ime onoga grada, gdje na tisu zeva i gospodja smatra svojom du da podupiru svoje sunarodnjake u u jezičnoj borbi, a tu su svoju vršili već punih 30 godina morali terijalno. Tirol mora da bude jed njemački. Nadalje veliča kao m Niemce onih mjesta, koja su prij dala Niemcem, a danas su u jednog drugog naroda. Prof. Hass je takodjer svoju političku besjedu vikom: Ciel Tirol mora biti n južna marka, kao što mora ost Njemacka domovina svih Niemaca

I drugi govornici govorili su u snislu. Sve njih vodi misao, da rola izkorien svaka druga narodc a svi idu za što čvršćom organ proti Talijanom, koji drže u sv kama velik dio Tirola. Taj progr raju imati i pjevačka i sva druga društva a djeca se moraju već u školah odgajati u tom duhu. Svi govornici izicali su njemački program protiv Talijana, ali i proti Slovenaca, koji drže neka mjesta u svojih rukoh.

U Piranu pleli su dakle i snovali naši narodni protivnici, kako bi najbrže i najlakše našemu narodu grob izkopali, a u Bozenu naši i talijanski dušmani kako bi jednim i drugim istodobno vratom zakrenuli.

Mi vjerujemo u providnost božju, koja neće dopustiti, da se djavolske osnove jednih ni drugih izpune.

Politički položaji u Austriji.

Onomadne snio javili, da je vlada kani la sazvatl carevinsko vijeće, početkom mjeseca oktobra buduće se je nadala, da će bečki dogovori uroditi konačnim utanačenjem nagodbe izmedju obiju pola monarhije. Mjesto toga javljaju madjarske službene novine, da se nemože očekivati

Nikole u Beunettu kod Alleghenya u državi Pensylvaniji prekrasne orgulje, koje tjera vođeni motor, te su vrijedne oko 6000 dolara, odnosno oko 29.000 kruna. Crkveni odbor priredio je tim povodom 27. pr. mj. svečani crkveni koncert i blagoslov orgulja uz ulazninu od 50 Ct. Spomenuta crkva prva je od temelja zidana hrvatska crkva u Americi, a sagrađena je doprinosima ondješnjih naših zemljaka, te je početkom god. 1900. predana javnom bogoslužju.

Novo odjele lučkih poslužnika. Iz Beča javljaju, da je izdalo ministarstvo trgovine naredbu, kojom se uvadja novo službeno odjele (odora) za lučke i sanitarne poslužnike ili pilote.

Gospodarske vijesti.

Deset zapovjedih za gospodare. 1. Ne kupuj ništa samo da kupiš i pokažeš da nešto imaš. 2. Ne kupuj ništa samo radi toga, jer ti se nešto svidja i podražuje te. 3. Ne kupuj ništa samo radi toga, jer to drugi imaju i kupuju. 4. Ne kupuj ništa samo zbog toga, što je jeftino. 5. Ne kupuj ništa samo zbog toga, što ti je ponudjeno. 6. Kupuj samo neobhodno potrebne stvari i koje moraš imati. 7. Kupuj samo onda kada sbilja trebaš i kada si ne znaš drugčije pomoći. 8. Ne kupuj ni ono, što možeš od drugoga pozajmiti. 9. Ne kupuj ništa radi toga, što ne moraš odmah platiti. 10. Ne kupuj ništa, što ne možeš platiti.

Kako treba brati i spremati šljivu za šljivovicu. 1. Za šljivovicu ne beri šljive dokle nisu dobro zrele; ali ne odgadjaj berbu dotle, dokle se ne budu sasušile i smrežkale. Berbu šljiva nikad ne odredjuje koleđar; jer šljive mogu jedne godine da su zrele, dok su druge godine još zelene. Šljive valja brati, kada je plod u veliko dobro sladak, jer se tada i lakše otreasu. 2. Šljive crvljive ne meći medju zdrave. 3. Ne beri drveće sve u jedan mah, već prvi put tresi granu po granu i pokupi, što je samo opalo. Poslije osam dana opet otreši ono, što je ostalo, a što ne će da odpadne, možeš otreši štapom, ali pazljivo, da ne polamaš mladice, na koje će izbiti rodni pupoljci za drugu godinu. 4. Sada, kad svaki ima praznih bačava, meći šljive u otvorenu bačvu, iz koje si vratašca otvorio. Bačvu očisti i izperi, kao da ćeš vino u nju spremati, jer i šljiva, ako se pokvari, prenosi zločest tek na šljivovicu. 5. Bačvu ostavi na suhom i hladnom mjestu, ali ipak na takvom, gdje se šljive u bačvi ne će smrznuti, ako bi ih prije pečenja zatekla jaka hladnoća.



Fr. Na Porešćini da je reka niki talijanski pop, da se nebi prekrizla s blagoslovljenom vodom ni za 50 šljivini. Jur. Vero ina pravo, za bi valje blagoslov zgubila čim bi ruku umočil.

Fr. Biš virova, da su se počeli na Porešćini po starinsku izpovidat? Jur. Kako to po starinsku? Fr. Vero svi skupa i na jedan bot. Jur. A kadi se je to zgodilo? Fr. Baš na Božjem polju kadi su mladići i dvojke svi jedan drugoga čuli, ča se je ki izpovidā. Jur. Barem znaju sada, ki je bia najveći gršnik.

Bačva neka bude otvorena, dokle šljive dobro i skroz provriju. Tada zatvori vratašca na bačvi, te ostavi samo cep. Kada nastupi hladno vrijeme, oko prve polovice studenoga, zatvori bačvu čepom, te ostavi šljive zatvorene dotle, dok ih budeš počeo peći. Ovako, budi uvjeren, imati ćeš dobru šljivovicu, ako ju budeš uz to i dobro pekao. Hrv. trg. list.

Ružmarinovo ulje u Dalmaciji. Od davnine proizvdja se u Dalmaciji mioniriso ružmarinovo ulje. Ono nalazi uvijek dobre prodje, ali ta bi kod ustavnijeg i brižnijeg rada mogla biti još mnogo izdašnija. Godine 1901. proizvedeno je u Dalmaciji ukupno 12.790 kg. ružmarinova ulja, od kojih je 1800 kg. izvezeno u Njemacku, a ostalo u Trst. Ciena mu je bila 300—360 kruna po q. Ružmarinova lišća, iz kojeg se dobiva mionirisa esencija, izvezeno je prošle godine 9000 kg. što izravno u Njemacku, što preko Trsta. Ovaj obrt tjera se najviše na otoku Hvaru.

Kako se pozna patvoreno vino? Pripovieda jedan, koji je u svom životu izpio blizu 100 hektolitara vina, da se najbolje može ustanoviti, da li je vino patvoreno, ako se uzme komadić žemičke ili biela kruha, pa se umoci u vino. Kad je kruh upio vino, tada se taj komadić metne u čašu vode, pa ako voda dobije kakovu boju, to je onda vino patvoreno. Veli, da pravo vino ne pušta boje. Da li ovaj praktikus imade pravo, lako je svakomu kušati.

Deset članaka proti žestokom plēn, koje je sastavio dr. I. Šimon, liečnik u Krču kod Praga, glase:

1. Žestoka pića (piva, vino, rakija), koja sadržavaju alkohol, jesu za zdravog čovjeka nepotrebni užitak, za nekoje bolestne samo privremeni liek po liečničkom propisu.
2. Žestoka pića u većoj množini opijaju, omamljuju, dapače mogu prouzročiti naglu smrt od kijenuti možđjana ili srca. Pivo i vino škode tim više, čim se dalje piju; rakija najviše ošteđuje zdravlje čovjeka.
3. Žestoka pića najprije razdraže, zabudjuju živčanu djelatnost, ali kasnije prouzrokuju mlitavost. Ista otupljuju osjećaj umornosti i glada, ali nisu u stanju da oživljuju niti da uzdržavaju jakost tiela, niti ne mogu tielu nadomjestiti hranu.
4. Užitak žestokih pića prouzrokuje bolesti važnih tjelesnih organa, na primjer upalu želudca, jetara, i bubrega, pretilost i razširenje srca kao i upale možđjana i živaca. Alkohol oslabljuje krepčinu tiela, tako da pijanac pokazuje veću sklonost k raznim bolestim (na pr. susedi), te im

erkvi, ali nije sasvira izplaćen. Počeo je od kuće deligata, ali ovaj mu je odbrusio, da neđa ništa, jer da napisi na putnom križu nisu „p o n a s u“. Jeste li ljudi čuli, što kaže jedan Martin Čalić? Napisi su u jeziku, kojim se svi Martanci mole Bogu, kojim govore medju sobom i za ženom i sa djecom, to jest u hrvatskom jeziku, a za Čalića to ni po našu. O ti smiešna hrvatska podrepnico; a što je po našu, burvatski ili bumbarski?

laglje i prije podlegne nego li čov umjeren.

5. Žestoka pića jesu osobiti otrov djecu, jer je kod njih živčan. sustav os lživiji. Pivo, vino i rakija prouzrokuju djece različite bolesti tiela i duše, čini tromim, nervoznim, proksošnim i nečedrednim, dapače i sklonim na zločin pijančevanje.

6. Pijančevanje mienja uslied obolje možđjana narav čovjeka, otupljuje plēn nita čuvstva duše, pobudjuje najniže n gene, te vodi do moralne propasti i z činstra.

7. Pijančevanje otupljuje duševne sposobnosti, ugrožava razum čovjeka i v ga do ludosti i benavosti.

8. Pijančevanje djeluje veoma štet na tjelesni i duševni razvoj potomstva. Djeca pijanca bivaju boljeljiva, slaboum ili benava i zločinatka, često trpe od p davnice ili umoboli.

9. Pijančevanje prouzrokuje mno nesgode i nesreće, zločine, mnoga ubojst i samcubojstva, napunjava bolnice, kaz nione i zavode za umobolne, unistava obiteljsku sreću, te vodi u bieću i nevolj

10. Najbolji liek protiv škodljivih p sliedhac pijančevanja je podpuno suzđ zanje od žestokih pićah (abstinencija). I kustvom je dokazano, da su ljudi, koji n troše žestoka pića, zdraviji, vedrijega duš snašaju laglje tjelesni napor, bolje se z bavljaju i napreduju laglje u svojoj na brazbi, te njihovo blagostanje raste.

L. V.

Suhe šljive i Rusija. Beograd.

„Trg. Vjestnik“ upozoruje svoje čitaoc oduljem članku na krasne izgledc, što li imao izvoz žutih šljiva u Rusiju, gdje s njih puno troši, pa osobito naglasuje, d danas ne igra ulogu udaljenost, neg kakvoća robe i ciena. Glede opreme šljiv ovaj list piše: Rusi rado kupuju suh šljivu prvoga i odabranoga kvaliteta spa kovano u lake sanduke, a u netto-teži od 25 kilograma. Trgovci izvoznici, koji s odluču, da suhu šljivu izvoze u Rusiju dužni su u svome vlastitom interesu šljiv liepo i ukusno upakovati, jer od srednj vanja šljive za izvoz zavisi njen uspjeh n ruskoj pijaci. I ako bude ovako radjena više je nego sigurno, da će se za srbsku suhu šljivu otvoriti nova prohodnja, znatn po količini i dobroj cieni. No u prvim pokušajima za izvoz suhe šljive u Rusiju neobhodno je nuždana vrlo velika pažnja stroga solidnost u trgovini, a pri tom cieni da ne budu pretjerane. Upozorujemo i naše interesirane drugove na ovu okol nost, jer bi se s njom mogli okoristiti

već jednom izjadati putem „Naše Sloge“, da me tuga ne umori.

Najprvo dužnost imi je, da se bavim s našim deligatom, koji misli, kako svi drugi deligati pod krunjelskim pođestarijam, da odkad su mu Latini dali glodjati kost delegatstvo, mora pozabiti na svoj rod i na svoju krv i na svoj jezik ter plēšati kako mu u Vodnjanu sviraju. Sto čete gōre, nego li je ovo? Zadnju nedilju prošloga augusta došao je u Martčan veleč. Čurković, župe-upravitelj u Krnici, da ide od kuće do kuće sabirati milodare za putni križ, koji je postavljen u našo

konecm 136. godine 1901./2. bilo na gimnaziji 53 djaka, i to po narodnosti 109 Hrvata, 29 Slovenaca i 1 Čeh, a po stalnom privalistu i po sudbenim kola rimu opadali su na: Pazin 53, Buzel 16, Kopar 13, Volosko 11, Krk 10, Motovan 9, Trst 7, Podgrad 5, Lošinj 5, Pula 4, Rovinj 3, Sežana 2, Labin 1. Rieka 1. Društvo je izdalo prošle skolske godine u ime podpore 94 djakom ukupno K 11.309-22, a za knjige dane na uporabu djakom K 1.604-96. U dosadanjem trogodišnjem obstanu je pak društvo izdalo K 33.023-60 u ime podpore djakom,

5.827-30 za knjige, dakle ukupno K 850-90. U ime članarine i prisosa ispjele je društvu prošle školske godine upuno K 14.933-92, od kojih preko K 1.000 iz same Istre. — Što ovdje sa dovoljstvom izičemo. Zdravlje djaka je kom ciele godine bilo veoma povoljno, ne se najbolje izpostavlja, da su takoreći bile u redu prilike glede stanovanja obitelji djaka.

Preporučamo svrhu ovog prevažnog društva pažnji i podrpi svih rođoljuba.

Iz Pazina nam pišu, da su tamo otvorili novu palaču za talijansku poklonjavu takvom halabukom, kao da se radi o otvorenju kakvog sveučilišta. Najviše su djecu vodili iz stare gimnazije u ovu, koju je vjerodostojno blagoslovio; dakle krenula je povorka u crkvu, gdje se isli vjerodostojno i propovijedi pjevao lavu zemaljskomu odboru i talijanskim „dobročiniteljima“. Iz crkve krenula je povorka opet u gimnaziju, gdje je prvi izpuknuo govorancija odvjetnik Costantini, pak „neutrđiviji“ govornik i zemaljski kapelan g. Campitelli, za njim glasilo se je vladin zastupnik barun Wassenbach i konačno ravnatelj Mitis.

Govor vladinog zastupnika iznenadio je vrlo ugodno isle Talijane, koji nisu prije izdaleka očekivali, da će onako toplo i onako oduševljeno govoriti o talijanskoj poklonjavnoj jedinoj političkoj činovnik. Vidi se, da Talijani nepoznaju još ni sada dobro svoje ljude!

Porečki kotar:

Grantovne knjige za općinu Buzet.

Stavlja se do znanja općinstvu, da su svršeni izvidi i sve predradnje za ustanovljenje grantovne knjige za poreznu općinu Svi Sveti — u mjestnoj općini Buzet — te da su izloženi na uvid općinstvu kroz 14 dana. Za slučaj da imade govora proti posjedovnom listu ili proti odnosnim tabelam, primati će se pritužbe na zapisnik dne 1., 2. i 3. oktobra o. g. Izvodi za ustanovljenje grantovne knjige u poreznoj općini Sovinjak povesti će se dne 10. oktobra o. g. Pristupiti mogu na zapisnik sve one osobe, koje misle da im valja braniti zakonita svoja prava.

Voloski kotar:

Iz Opatije nam pišu, da je posljednji koncert dičnog tamošnjeg „Lavora“, obdržavan prošle subote, izpao vrlo krasno. Prostrana dvorana kavana „Central“ bijaše dubkom puna što članova što slavenskih gostova, medju kojimi bijaše više Poljaka i Čeha. Sve točke bogatog programa, koji one što je izvedoše pjevači, koji one izvajane od tamburaša uhitili su razdragano općinstvo. Kadno odpjevavše pako na koncu hrvatsku himnu „Lijepa naša domovina“, koju slušaše općinstvo stojeć, ne bijaše odobravanju i pleskanju ni konca ni kraja. Slobodna zabava potrajala je nakon izvedenja programa daleko poslije ponoći. Čestitajući sl. odboru „Lavora“, te osobito gg. pjevačim i tamburašem na sjajnom uspjehu želimo, da bi nas opet čim prije razveselili i zabavili sličnim koncertom.

Trst.

Dvije porotne razprave u Trstu. Ovih dana obavile se u Trstu dvije porotne razprave, koje su jako značajne. Naime i dva talijanska podanika u Trstu izšla su na međan sa noževima te jedan ostao mrtav. Oravno odvijetljivo ubojicu tužilo, a porotnici su ga oprostili. — Druga razprava bila je proti poznatoj Gosar iz Voloske, koja je imala sa Kristićem djece, pa ga nakon rođenja na 30 komadića razrezala i bacila u zahod. Priznala je čin i au tvrdila, da je diete bilo mrtvo, kada ga je rezala. Porotnici su i nju oprostili sa 9 proti 3 glasa. Ova tri glasa su Slovenici; Zgur, Skerk, Lampe, dočim ostali porotnici bijahu Talijani. Bez komentara!

Slovenski zastupnici grada Trsta kod novoga biskupa. Predprosloga čedna posjetili su slovenski zastupnici grada Trsta novoga biskupa presvj. g. dra. Nagla, da ga pozdrave i da mu se poklone. Kako čitamo u „Edinosti“, odgovorio je na slovenski nagovor g. Goriupa g. biskup kratko slovenski izpričav se, što nemože već sada upuštati se u podulji slovenski razgovor, ali da se nada, da će do mala i to moći. Daloji razgovor je tekao u njemačkom jeziku. Biskup se je zahvalio na posjetu te zamolio zastupnike, da se nanj pouzdan obrate u svakom pitanju; on da će biti s njimi uvijek iskren. Poslanstvo njegovo, da je poslanstvo mira i pravednosti napram svima, te da je i da će mu ostati načelom: Svako mu svoje!

Znak vremena. Iz Trsta primamo: Vrlo čudno dojmalo se je slovenskoga pučanstva Trsta i okolice, koje je onako mnogobrojno pohrlilo na pogreb nezoboravnog svog prvaka i kolovodje g. Ivana viteza Nabergoja, što ne bijaše niti jednog zastupnika bilo koje c. kr. oblasti na pogrebu. Ako se uvaži, da je bio pokojnik odlikovan od Njeg. Veličanstva vitežkim krsom Fran Josipova reda i ako se znađe, da je on bio ne samo odličan Slovenac nego i nositelj i širitelj austrijske ideje tako iskren i oduševljen, da će se teško na tršćanskom zemljištu drugog onakvog uzgojiti — tada se taj namjer i nebaž to preziranje pokojnika nemože inače tumačiti — nego kao znak vremena i kao plod vladinog sustava u Primorju. Tko zna, hoće li si to tršćanski Slovenici zapamtiti?!

Slobodoumlje takozvanih socijalista! U Trstu izlazi talijanski dnevnik „Il Sole“, koji kaže, da je glasilo neodvisne socijalističke stranke. Taj list odkriva nemuloradno oltarije tršćanske „camorra“ i njezine najnovije saveznice t. j. socijalističke stranke, ili bar njezinih kolovodja. Ove okrivljuju, da lošo gospodare sa radničkim žuljevima, da su proždokali radničkog novca, da živu od tudje muke, da su naulice, slipeari itd. List taj dolazi i sa imeni na svietlo. Svatko bi dakle očekivao, da će uridjeti kolovodje socijalista nastupiti sudbenim putem proti uredničtvu lista radi uvriede poštenja. Ali jok! Slobodoumlje (!!) kolovodje socijalista združili se sa „camorrom“ te priredili jednog diela radništva, što je imalo prisiliti vladu, da zabrani izdavanje rečenog lista. Strajk je imao biti obćeniti, ali ogromni djo radništva odgovorio je uvriedjenim tobož kolovodjama, da traže zadovoljštinu za tobožnje uvriede sudbenim putem. Kad nije dakle to pomoglo sazvali su socijalisti i „camorristi“ u predproslu nedjelju o podne sastanak u kazalištu „Politeama Rossetti“, gdje da se je sakupilo oko 1500 osoba i gdje su svi govornici — socijalisti i „camorristi“ složno udarali po rečenom listu, zahtijevajuć od vlade, da list zabrani.

Tomu „slobodoumlnomu“ zahtjevu nije vlada zadovoljila, jer mu nemože zakonito zadovoljiti, a složna braća pucaju radi toga od jada. Kapitaliste i socijalisti dižu složno pest proti listu, što ga izdaju skoro sami radnici. Jedni i drugi dokazali su, kako shvaćaju „liberalnost“, t. j. da su liberalni za sebe, a najveći nasilnici i tirani za drugoga.

Razne primorske viesti.

Pozor mornari! Naše mornare upozorujemo na to, da je bilo podignut u dobrinjskom zaljevu (otok Krk) na lievoj strani ulaza svetionik sa bielim stalnim svjetlom, vidljivim na 5 milja. Približni položaj: širina 45° 9.6 Sj., duljina 14° 38.3 Ist. Na otočiću Zaglava biti će stalno svjetlo na blisk onog svetionika, postavljeno kod rta Pernata — otok Cres — radi popravka sprave prema koncu mjeseca septembra, promjenjeno u stalno bijelo svjetlo, vidljivo na 8 milja. Položaj: širina 44° 55' 20" Sj., duljina 14° 17' 26" Ist.

Mjesto obćinskog. Knežnika. Glavarstvo obćine. Krk raspisuje mjesto obćinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od K 1400. Molbe podkripljene potrebitimi svjedočbami valja poslati glavarstvu obćine Krk do 10. oktobra o. g.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primila je naša uprava od g. Nikole E. Barbalića iz Baške 8 kruna, sabranih na poklik „Živila Hrvatska!“.

Brzovaj „Naše Sloge“.

Tinjan, 25. septembra 1902. Jučer nakon zestoke borbe pobjedila hrv. stranka sa 67 glasova većine. Izbori trajali su od 8. ure u jutro do 10. u noć. Danas bira H. i I. tieo. Pobjeda sjegurno naša. Poblize u budućem broju.

Politički pregled.

U Puli, dne 24. septembra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Praga javljaju, da je stavio predlog jedan odličan član njemačko-liberalne stranke, da se uvede obstrukcija u českom saboru za slučaj da bi Česi začeli obstruirati u carevinskom vieću. Osim toga, da valja izpitati da li su česki zastupnici pravom u carevinskom vieću, jer da su lamo položili svečanu zakletvu uvjetno, dočim da carevinsko vieće nepozna uvjetnih zakletva. Kako se vidi ono su tako sičušni razlozi proti zakonitomu i utemeljenom postupanju zastupnika českoga naroda, da se neće oni zaista ni osvrnati na takve malenkosti.

Dne 23. obdržavano bijaše u Beču ministarsko vieće u kojem se je imalo takodjer odlučiti o sazovu carevinskoga vieća.

Katoličko-narodna stranka u Kranjskoj kantila je sazvali sabor, na kojem bi se bilo razpravljalo o sveobćem izravnom pravu glasa, ni zemaljska vlada zabranila je sazov sabora. Glasilo katoličko-narodne stranke okrivljuju liberalce, da su oni kod vlade izposlovali tu zabranu.

Glasilo narodno-napredne stranke u Kranjskoj piše, da je usljed izjave predsjedništva katoličko-narodne stranke, da nebi ona naime dopustila redovito razpravljanje u zemaljskom saboru, odlučio zemaljski odbor predložiti vladi odnosno dopisivanjem katoličko-narodnom strankom. Ujedno da će zem. odbor izjaviti, da on nemože preuzeti od vlade zahtjevanog jamstva za stvarno djelovanje zem. sabora.

Glede na predstojeće izbore zemaljski sabor Stajerske, piše jedan tamošnji list, da će izbornici zahtijevati od svojih kandidata prije svega, da u budućem saboru najostrije traže pravednu preinaku izbornoga reda i upravnu samostalnost slovenskog diela pokrajine. Sudeć po tom zahtjevu će izbornici od svojih zastupnika, da opet stupe u sabor.

Srbija.

Kralj Aleksander putuje sa kraljicom Dragom po svojoj zemlji. Iz Srbije dolaze neprestano glasovi o težkih fincijalnih neprilikah, jer vlada nemože da sklopi zajam, što ga je skupština odobrila. Radi toga je vlada ovih dana kralju ponudila ostavku, koju on nije za sada primio.

Bugarska.

Čim se više približavaju urečene svečanosti u Šipka-klanecu tim življe razpravljaju o njima listovi trojnoga saveza. Povodom tih svečanosti biti će posvećena novosagrađena crkva na uspomenu pobjede ruskog generala Radeckoga nad Sulejman-pašom godine 1877.; obdržavati

će se ujedno i velike vježbe bugarske vojske, kojim će prisustvovati veliki knez Nikola Nikolajević kao zastupnik ruskoga cara Nikole. S njim će doći k svečanostim više ruskih generala sa ministrom rata. Mjesto, na kojem je sagrađena crkva na Šipka-klanecu i na kojem će se obdržavati svečanosti, poklonila je bugarska vlada Rusiji. K vojničkim vježbam nije pozvan nijedan vojni zastupnik tuđjih vlasti i nijedan inozemski novinar. Kod zauzeća Šipka-klanca palo je po priznanju turskih listova od 21 do 28 agusta spomenute godine do 20.000 turskih vojnika. Prelazom ruskoga generala Gurka preko Balkana, zauzetjem Šipka-klanca po generalu Radeckom i pobjedom ruske vojske kod Plevne nad Osman-pašom bijaše Bugarska oslobođena izpod turskog jarma.

Belgija.

Dne 19. o. mj. preminula je nakon dugotrajne bolesti belgijska kraljica Marija Henrieta u belgijskoj kupelji Span. Smrću ove visoke a malo poznate gospodje zavila se u crninu nesamo belgijska kraljevska obitelj, nego i naša vladarska kuća te mnogobrojne kneževske obitelji Europe, s kojimi je bila pokojnica, odnosno belgijski dvor u rodbinstvu. Pokojna kraljica rodila se u Budinu dne 23. kolovoza 1836. kao kći nadvojvode Josipa, bivšeg ugarskog palatina, i njegove supruge Marije, rodjene princese Württemberške. Sa 17 godina udala se je za tadašnjeg belgijskog prijestolonasljednika, sada kralja Leopolda II. Iz njihovog braka poteklo je više djece, ta su danas još na životu tri kćeri: vojvodkinja Louisa Koburška, grofica Stefania Lonyay, bivša supruga prijestolonasljednika nadvojvode Rudolfa, i princeza Klementina, koja nije udata. Vrhovni zapovjednik ugarsko-hrvatskog domobranstva, nadvojvoda Josip, brat je pokojne kraljice, a nadvojvodkinja Elisabeta, udovica nadvojvode Ferdinanda Karla, njezina je sestra.

Gnojenje voćaka.

Na našu žalost moramo priznati, da se naš list, posvećen u glavnom našem kmetu ili gospodaru prelamu bavi strogo gospodarskim pitanji. Mi nekakimo radi toga krivnju posve sa sebe svaliti, ali su tomu krive i okolnosti, u kojih živimo i pomanjkanje pučkih pisaca, koji bi u lahkom i razumljivom jeziku razpravljali pojedina gospodarska pitanja.

Za danas prihvatimo zanimiv članak o „Gnojenju voćaka“ iz velezasluznog „Hrvatskog Branika“ nebi li tim potakli naše gospodare, da se ovim poslaže sada na jesen, kadno je najzgodnije vrijeme za taj posao.

Svaka biljka, pa i voćka traži, da joj se pomogne ona zemlja, iz koje je iznikla. Osobito traži obilje gnoja iz plodne godine. Mnogi na to ne misle, nego berući plod sa voćke, misle, da su sve učinili. Jedva se kada sjetu, da tamane gusenjice.

Tko se racionalno bavi gojenjem voćaka, neka si prije svega zapamti, da se voćka razlikuje od ostalih biljaka. Voćki porastu nove žilice, pomalja se kora, grane jačaju i množe se; procvjeta i oplodi, pa kako da ne ojača, da se ne osvrježi! Prema tomu voćka, dok sve to izvede, potroši, puno više hrane i s toga, što je vezana o stalno mjesto. Najviše joj hrane treba od cvjetanja, pa dok joj ne sazre plod. Ne dođaja li joj dakle hrane, smaknati će, okružjavati, a plodovi će biti i manji i lošiji.

Odkuda dobija voćka hranu? Dobija ju iz zemlje u koju je usadjena. Tankim žilicama izsisava zemlju, probavi hranu, pa ju šalje u visinu. Time zemlja oko voćke slabi, voćki nestaje bolje hrane, a sve to joj više treba, čim je voćka starija. Trebalo bi dakle u starosti jače hraniti, nego u mladosti. Treba nadoknaditi ono, što voćka izsisala iz zemlje, a to se postižava gnojenjem.

Životinja svaka izdrži bolje zimu i nepogodu, ako se valjano njeguje, dobro hrani. Tako i voćka. Hoćete li, da vam voćka valjano prezimi, moramo joj dodati snage za odoljevanje; valja ju dobro hraniti. Najviše treba paziti na bolje i nježnije voćke, da ne propadnu preko zime. Dobro nagnojene voćke bolje podnesu zimu, ma bile i nježnije, nego nenagnojene.

Voćke dakle treba gnojiti, ali čime? Najbolji je gnoj onaj, u kojem ima puno soli. Dobro je i konjsko i govedje đubre, ali nije toliko podnesno kao ono. Progoreno i sagrijano đubre dobro je, nu voćka polako iz njega vadi. Dok ovo treba kiše da ga promoci, pa da ga žilice usisati; ono iz zahoda već je u toliko mekše, pa ga žilice i te kako rabe i obraćaju. Osim toga preporučujemo i krv za gnojenje oko voćaka, samo ju valja razblažiti vodom.

Kako da se gnoji?
Gnoja treba dosta, ne hasni štediti. Ako se i odviše gnoji, ne škodi, kao kad se ništa ne gnoji. Lakše je bujnu voćku zaustaviti u porastu, nego krležavu nagmati na bolji plod.

Ne valja gnoj samo razastrići oko debla. Oko debla šire se u zemlji glavne žile do neke daljine. Te glavne žile ne sisaju hranu iz zemlje; to je posao onih tankih žilica. Te baš sitne žilice nisu oko voćke, nego daleko od stabla; po prilici tako daleko kao vršci stabla od zemlje. S toga treba odgrauti zemlju daleko izpod stabla. Zato uzmite tanak ašov, pa izkopajte izpod stabla više rupa i saspite u nje dobroga gnoja. Rupe treba da su bar 50 ctmr. duboke, a čim si ih napunio gnojem, zagradi ih opet, da se ne izvjetri snaga gnoja. U sljankovitoj zemlji ne idu žile daleko, zato ne kopaj rupa za gnoj daleko izpod stabla.

Krivo čine oni, koji na livadskoj zemlji šire gnoj samo po površini. Dodje li kiša, pa raztvoři đubre, potrošiti će ga trava, a voćka ništa. Koja je voćka u mladosti bujno rasla, ne moramo joj puno dodavati hrane. Ako je takva voćka rano radjala, moramo joj dodavati više hrane. Ako je voćka zaostala, pa izbijaju samo pupkovi, onda traži hrane, da protjera. Ne dobije li hrane, sustati će i propasti.

Kad valja gnojiti voćku?
Svi se izkusni ljudi slažu u tom, da voćku valja gnojiti kasno u jeseni. To vrijedi za sve voćke. Rod je u to doba sabrat, lišće opalo, sokovi se kruše po drvetu, ali žilice se ne odmaraju. Sada baš one sve više usisavaju sok iz zemlje, i to kolikogod mogu. U to doba žilice nabubre kao crvi, pa što ne potroše, ostaje za kasnije vrijeme, za proljeće, kad ograde sunce i voćku probudi iz sna. Korisno je gnojenje i s proljeća, nu tim će postići samo to, — da će voćka jače potjerati, ali ne će biti plod obilatiiji. Nu ako nismo s jeseni gnojili, nego tek u proljeće, sokovi će se brzo raztvoriti od jake sunčane žege, i zemljine toplote, to će voćku potjerati u vis, pa će se onda pomoći samo gornja oka i pupovi, a dolnja će vrlo malo dobiti. Mnogo zavisi od toga, što sve želi čovjek postići gnojenjem. Za slučaj, da su nam voćke smalaksale dugogodišnjim radjanjem, ili imamo mlade voćke, koje se još nisu udomaćile u voćnjaku; u oba slučaja ta moramo gnojiti s proljeća, jer ne ćemo da nam nosi puno roda, nego želimo da se osnaži, da bujnije poraste. Ako smo takove voćke i nagnojili s proljeća, a na njima se ne pozna, da su nagnojene, morati ćemo ih ponovice u junu nagnojiti, pa u augustu i po treći put, a onda će se pokazati blagotvoran upliv gnojenja. Poslije toga ne vrijedi više gnojiti, jer bi sokovi vrlo dugo radili u drvetu, a mladice moraju sazrijeti do jeseni, ako želimo da dobro prezime.

U ostalom svatko može kušati, kako hoće, jer zemljišta nisu sva jednaka, pa s toga jedno pravilo ne vrijedi za sve voćnjake. Ali svaki gospodar, koji hoće da

umno, odgaja voćke, neka pazi na sve prilike kod svojih voćaka: na zemljište, na položaj, na klimu, na starost voćaka i na veličinu. Samo će tada uspjeti. Ni jedan čovjek za svoga vieka nije toliko izkusio, da se može pohvaliti, kako sve zna. Pa zato u koliko koji više motri i pamti, u toliko će više uzastojati, da ga priroda za njegov trud bolje naplati. Sve je dakle čovječje nastojanje u tom, da prirodu podčini u svoju korist. Neka dakle svaki na svoju pokušava, a mudrovanje, izvijanje i hvalenje ne vrijedi ni poture. Pokušaji dakle neka su smišljeni — pa će se i te kako uspjeti. A.

Listnica uredništva i uprave.
Prijateljem, koji se ga sjećaš prigodom njegovog imendana, zahvaljuje se ovim putem najsrdačnije, naš glavni suradnik.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu) preporuča se p. n. obćinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovalne obuće u najfinijoj ili najproštijoj tkanini. Odiela imade također gotovih u zalihii koli za odrasle: toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jagerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrijeme uz osobitu pažnju bez bojazni utaknice.

Čvrste stiskaonice

(preše) za vino

svake veličine i mastionice za grožđe, kao i druge strojeve svake vrste, orudje i materijal dobiva se u zalihii tvrdke

Živic i dr.

Via Commerciale br. 2 u Trstu.

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrtse osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrtse osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrtse osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrtse osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrtse osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

IZVRSTAN MED!

Već prošle godine naručise mnogi prijatelji kod mene i po više kutija vrganog meda. Kako nisam posjedovao veliku zalihu, to nisam ni mogao svima ni svakome udovoljiti. Dajem s toga ovime na znanje, da je na mom pčelinjaku ovogodišnja proljetna i ljetna berba meda dovršena. Originalnu limenu kutiju od pet kilograma izvrstnog vrganog meda prodajem za svotu od 10 kruna. Poštarinu plaćam, za vrstnoću meda jamčim podpuno. Posjedujem mnogo priznanica i od bolestnika a i liečnika, koji uporabom meda sa moğa pčelinjaka postigoše i u liečenju raznih bolesti znatne uspjehe. Umojjavam, da se gospoda sa naručbami požure, dok zaliba traje.

Pošta: **Ivan Nep. Jemeršić**, županik. **Griblinopolje**, Hrvatska.

Tafta za turiste od **L. LUSERA**.
Najbolji i priznati list za karje oči, žuljevitost itd.
Glavno skladište: **Ljekarna E. Schwenk**, Beč-Meidling.
Kako se pita: Tafta za turiste **LUSER** po K 1.20.
Dokliva se u svim ljekarnama.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Methodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadržnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod ulozjenja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Citalia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je **GLAVNO ZASTUPSTVO** za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretne osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.

Osiguravanja se primaju uz vrlo nizke cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Prvo slavensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGO
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenci, podružnica stolarske zadrage u Gorici.
Skladišta u Solkanu - Trstu
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Na prodaju je **POSJED** u blizini grada Pule uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha, u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podijeliti u tri diela.

Tafta za turiste od **L. LUSERA**.
Najbolji i priznati list za karje oči, žuljevitost itd.
Glavno skladište: **Ljekarna E. Schwenk**, Beč-Meidling.
Kako se pita: Tafta za turiste **LUSER** po K 1.20.
Dokliva se u svim ljekarnama.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Methodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadržnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod ulozjenja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Citalia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je **GLAVNO ZASTUPSTVO** za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretne osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.

Osiguravanja se primaju uz vrlo nizke cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Broj
Oglasi, per
Kakvo i izraču
obitnog cianika
Novci za predb
šalju se napušt
zicima post. 30
na administraci
Kod naručbe
našiti ime, pr
poštu pr
Tko list naš
54

škole. Svako
ilitarar crnil
praznike. Za
dakle Paris 4
nabavu crnila.
Rečenice
koliko zanimiv
Siromaštvo u
Laglje je osv
siromaha. Ka
on bolstan ili
je samo grba
bez kiše: naj
Troje uho ne
teljeva, a ne
zle žene, nego
su jedno lielo
Bezdušna žen
zavadiji ili n
— zavajda. I
kad je na kru
Od česa
indijska priča
stvarao muža
mužu stvoriti
gradiva, iz koj
Stoga se dom
zna i onda
sunca, baršun
kosutine, neo
mede, nesmil
hladnoću pla
onda iz ove
Starost
da je mladost
obratno t. j.
tomu tako, et
kao istinita
starac od 65
mu ovako: „
vam javim, d
mislio na svo
i njoj po 65.
zašto se ženiš
„Sam sam u
ima nikoga, d
se drugo i be
strašno, kad
nikoga, tko b
Bez drugih dok
pop. — 2. O
godini. Žalov
poslie toga ev
„Koje dobro,
dobro, a nije
urla, a 6 n
nemim se“. „A
za ženiđbu, ni
trpi do božj
gospodine. Z
še zadruge.
kući, toliko se

šiao Vaše p
sam kako se
ima dobro vo
Vi, Milenko:
te u osmom
ko zbilja p
si bude drag
pređujete, p
as lepa. cel
im; uvidio,
stavski želju
jni napred